

Kunnen we nog bonen telen in Nederland?

Geert Hermans
Coördinator TOG

STICHTING TOG
TEELT OVERLEG GROENTEN

Stichting Tuinbouw
Proef- en Selectiebedrijf

**BRABANTS
BODEM**

PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Stichting TOG

In 2014 is stichting TOG opgericht voor en door telers (LTO) en verwerkers van industriegroenten (VIGEF).

► Missie:

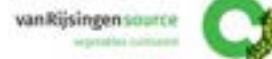
Wij telen en verwerken via aantoonbare duurzame teeltmethoden verse groenten met als doel de consument te voorzien van gezonde en lekkere voeding.

► Visie:

Telers en verwerkers werken samen om de kwaliteit, leveringszekerheid van groenten te waarborgen op een zo duurzaam mogelijke wijze.

Leden van de Stichting TOG

CHOOSE YOU

Stichting TOG

- ▶ Doel stichting TOG

Inzet voor alle praktijkgerichte teeltaangelegenheden, die zich voordoen in de teelt van groenten voor de verwerkende industrie en versmarkt in Nederland en ondersteuning geven op het gebied van verduurzaming van de teelt.

- ▶ Teelt oppervlak industriegroenten: Nederland 14.000 Ha. (blik, glas, pak, vries, vers)

- ▶ Gewassen:

Wortelen, erwten, sperziebonen, tuinbonen, spinazie, schorseneren, rode biet, rode kool, boerenkool, kapucijners, spruiten, droog bonen.

Activiteiten TOG

- ▶ Onderzoek: Teeltonderzoek, Ziekten en plagen, Bodem, Water en Bemesting, Rasonderzoek
- ▶ Gewasbescherming: Onderzoek, CEMMP
- ▶ Voedselveiligheid: TopCrop, Global Gap, On the way to planet proof, Keurcompost
- ▶ Zaaizaad en veredeling: Resistentieveredeling en behoud kleine gewassen
- ▶ Nationale samenwerking: beleid (kaderrichtlijn nitraat, GB middelen)
- ▶ Internationale samenwerking: Profel: Industrie-Farmers & Processing working group
- ▶ Smart Farming & datafication
- ▶ Kennisdagen

Leveringszekerheid staat onder druk!

Ontwikkelingen die direct invloed hebben op de teelt

- ▶ Klimaat: weerextremen. Extreme neerslag, droogte;
- ▶ Beleid: Kader richtlijn nitraat; Verlagen bemestingsnormen (-20% in 2025).
- ▶ Afname onkruid- en gewasbeschermingsmiddelen en onvoldoende werkzame alternatieven.
- ▶ Maatschappelijke vraagstukken: Vervuilen productievelden / wegbermen
- ▶ Arbeidskosten / beschikbaarheid arbeid
- ▶ Meer eisen aan bewijs en borging

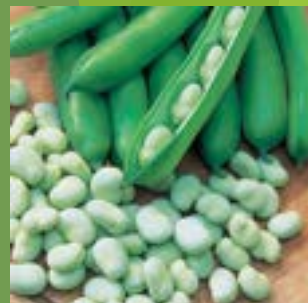
Bonenvlieg:

LEVENSCYCLUS:

- ▶ Ei stadium 2-4 dagen
- ▶ Larvale stadium 12-16 dagen
- ▶ Pop stadium 7-20 dagen
- ▶ Adult stadium 2-4 weken
- ▶ Ei naar adult = 21-40 dagen
- ▶ Generaties per jaar 5-6
- ▶ Eerste vlucht na 360 graaddagen (va 4 graden)

EILEG STIMULI:

- Aangetrokken door fermentatie
- Mogelijk aangetrokken door micro-organismen betrokken bij kieming
- Recent verstoorde grond
- Aanwezigheid van OS, zaad en zaailingen
- Na toediening van organische mest of inwerken van groenbemesters
- Voorkeur voor iets vochtige gronden

Bonenvlieg: Verdwijnen zaadbehandeling boon tegen bonenvlieg in 2019

- ▶ 2018 Direct praktijk proef consequenties (percelen met 40 % uitval)
- ▶ 2019 Internationaal overleg Profel partners; o.a. België, Frankrijk, Nederland
- ▶ 2020 Uitgebreid onderzoek Gewasbeschermingsfirma (lumiderm) o.l.v Nederland
- ▶ 2021 Verder onderzoek om dossiers mee op te bouwen
- ▶ 2021 Start onderzoek naar alternatieven ism Plantgezondheidsprogramma LTO en BO akkerbouw. Geen bevredigende resultaten
- ▶ 2023 Tijdelijke toelating Lumiderm in België; Frankrijk en Duitsland. Nederland geen tijdelijke toelating, ondanks veel overleg met ministerie.
- ▶ 2025 Tijdelijke toelating in België; Frankrijk en Duitsland.

Deel van de teelt de grens over.

Bonenvlieg schade 2025

Hoeveel Ha oppervlakte bonen teel je tot nu toe?	311	1000
Hoeveel Ha schade door bonenvlieg	159	
Hoeveel Ha heb je over moeten zaaien?	54	90
Hoe groot in % is de schade op de percelen die zijn blijven staan?	33	15 – 50 %
Hoeveel Hectare heb je in het buitenland ondergebracht, omdat daar <u>Lumiderm</u> is toegelaten?	350	600
Willen Nederlandse telers op deze wijze nog bonen telen?	NEE	De telers die over zaaien of een 20-40% uitval hebben vallen voor volgend jaar af vanwege de kosten en risico's
Willen Nederlandse telers in Nederland nog bonen telen op deze wijze?	Nederland heeft het voordeel van beregening, maar op deze wijze wordt het een soort roulette.	afgelopen jaar zijn er al meerdere telers afgehaakt

Andere optie “Symbiose gewassen”

- ▶ Kansen voor “symbiose gewassen” als intercrop gewas / banker gewas
  - ▶ Trekt predatoren aan (Control pest insects: Bean-fly)
  - ▶ Verspreid geur
  - ▶ Vergroot biodiversiteit in en boven de grond
  - ▶ Extra opbrengst mogelijk
  - ▶ Mulching voor onkruidbeheersing
  - ▶ Vergroten kennis van planten die elkaar beïnvloeden: niet al het onkruid hoeft weg!
  - ▶ Stikstof fixatie (wellicht vang gewas in boon!; vang gewas onderzoek)

Intercropping sperzie boon - kruidvenkel

- 2020 Start met tussenzaai haver in sperzie boon. Mislukt: loonwerker volvelds tussengezaaid. Teelt verder goed.
- 2021 Inhuur biologen: advies voor onderzoek naar kruidvenkel in bonenteelt
  - Inzetten praktijkproef: Teelt mislukt door droogte
- 2022 Start vanggewasproeven; eerste jaar mislukt; veel regen
- 2023 Vanggewasproef Vredepeel: Goed gelukt; meer vertrouwen mogelijkheden intercropping
- 2024 Naast vanggewasproef eerste onderzoek velden sperzieboon - kruidvenkel
  - Effect venkel op bonenvliegschade
  - Invloed venkel op bonengroei en opbrengst
  - Praktische knelpunten van tussenzaai

BRABANTS
BODEM | PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Stichting Tuinbouw
Proef- en Selectiebedrijf

Venkel eigenschappen

- Insectenwerend door geur
- Aantrekken natuurlijke vijanden & biodiversiteit vergroten

Onkruiddruk

Gangbare teelt

Venkel

Aantasting proeven 2024 (laag)

Conclusies 2024

- Bonenvlieg druk te laag conclusies effectiviteit venkel. Neveneffect venkel?
→ niet meetbaar
- De gangbare teelt met hogere herbicid dosering was effectiever in het beheersen van onkruiddruk dan de teelt met venkel, door de langere periode tussen zaaien venkel en sperziebonen gaf de onkruiden meer kans.
- Opbrengst gangbare teelt hoger dan venkel. Resultaat statistisch niet significant.

Discussie vervolg

- Zaaimoment venkel 2-3 weken voor de sperziebonen.
- Rijbemesting voor de venkel voor snellere en betere opkomst + groei.
- Onkruidbeheersing direct na zaai kruidvenkel
- In plaats van 2 rijen venkel tussen bonen, 1 rij met hogere zaaidichtheid.
  - Makkelijker weg te schoffelen / maaien en hoger plantenaantal.
  - Akkerranden 3m zaaien met kruidvenkel.
- Plots behandeld versus onbehandeld verder uit elkaar. (geur)

Proefopzet 2025

- ▶ 3 percelen akkerrand venkel - bonen
- ▶ 2 - 3 percelen intercropping venkel - bonen
- ▶ 2 percelen venkelolie coating bonen
- ▶ Perceel met geïmpregneerde palen met venkelolie.

Resultaten 2025

- ▶ 2025 zware bonenvlieg druk
  - ▶ Op eerste perceel lijkt het onderdeel met Venkel minder schade te hebben
  - ▶ Andere percelen worden nog ingezaaid / moeten waarnemingen gedaan worden.
  - ▶ Eind juli - begin augustus waarschijnlijk proeven in veld bekijken
- Interesse: Stuur mail naar Info@stichtingtog.nl voor een uitnodiging.

Conclusies

- ▶ Het ontwikkelen van alternatieven duurt lang en kost veel geld. Moet de praktijk wel de tijd voor krijgen.
- ▶ Om de teelt in Nederland te houden zijn chemische hulpmiddelen nog noodzakelijk. Dit moet wel mogelijk gemaakt worden. Teelt verplaatsen naar buitenland heeft op geen zin. Niet echt duurzaam!
- ▶ Gezonde voeding telen in Nederland moet mogelijk blijven!

Dit project wordt mede
mogelijk gemaakt door

**BRABANTS
BODEM**

PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Stichting Tuinbouw
Proef- en Selectiebedrijf

Dank voor u aandacht

Geert Hermans

Stichting TOG

Boxtelseweg 23

5481 ve Schijndel

+316 82787607

Info@stichtingtog.nl

STICHTING TOG
TEELT OVERLEG GROENTEN

